

4. jaosto

HELSINKI

Esittelypäivä

Antopäivä Diaari-

numero

25.3.1992 13.4.1992 91063

HAKIJALoimijoen yläjuoksun perkausyhtiö

ASIALoimijoen yläjuoksun perkaus, Pyhäjärven vedenjuoksua koskevan juoksutussäännön vahvistaminen ynnä muuta sekä töiden aloittaminen ennen lupapäätöksen lainvoimaiseksi tule-
mista, Forssan, Huittisten ja Loimaan kaupungit sekä Tammelan, Loimaan, Jokioisten, Ypäjän, Alastaron ja Vampulan kunnat. Vesiylioikeuden vesioikeudelle uudelleen käsiteltäväksi palauttama asia.

HAKEMUS JA ASIAN AIKAISEMMAT VAIHEET

Loimijoen yläjuoksun perkausyhtiö oli vesioikeuteen 2.11.1988 saapuneessa hakemuksessa pyytänyt lupaa hakemukseen liitetyn Tammelan Pyhäjärven säännöstelysuunnitelman toteuttamiseen Forssan kaupungissa ja Tammelan kunnassa.

Suunnitelman selostus

Loimijoki alkaa Tammelan kunnan Pyhäjärvestä. Joki kulkee Forssan, Jokioisten, Ypäjän, Loimaan, Alastaron ja Vampulan kautta ja laskee Kokemäenjokeen Huittisissa. Sen pituus on 114 km. Pyhäjärven ja Kokemäenjoen välillä ei ole järviä. Vesistöalueen pinta-ala Loimijoen suulla on 3 140 km² ja järvisyys 2,8 %.

Pyhäjärvi on ruskeavetinen, rehevä järvi, jonka pinta-
ala keskivedenkorkeudella N₆₀+96,53 m on 30,8 km² ja
tilavuus

60,5 milj.m³. Pyhäjärven itäpuolella sijaitsee Kuivajärvi, jonka vastaava pinta-ala on 8,2 km² ja tilavuus 20,1 milj.m³. Kuivajärvi on Saarensalmen kautta yhteydessä Pyhäjärveen. Järvet ovat samassa tasossa, joskin tulva-aikana vedenkorkeusero saattaa olla muutama senttimetri. Pyhäjärveen laskee lounaasta Uusijoki. Kuivajärveen laskee pohjoisesta Myllykylänjoki ja etelästä Turpoonjoki. Pyhäjärven luusuassa vesistöalueen pinta-ala on 658 km² ja järvisyys 10,9 %.

Noin 5,5 km:n päässä Pyhäjärvestä Loimijoessa sijaitsee Kuhalankosken pato ja voimalaitos, jotka omistaa Forssan kaupunki. Voimalaitos on poistettu käytöstä vuonna 1975. Pyhäjärveä ja Kuivajärveä säännöstellään Kuhalankosken padolla. Padossa on neljä luukuin suljettavaa aukkoa, joiden leveys on 1,66 m ja kynnyskorkeus N₆₀ +94,40 m. Pyhäjärven säännöstely on osa Loimijoen yläosan perkaus- ja laskuhanketta.

Pyhäjärven nykyinen säännöstely perustuu vesistötoimikunnan 28.11-1949 antamaan päätökseen. Tuolla päätöksellä saivat tarkoitusta varten muodostetut järvenlasku- ja perkausyhtiöt luvan Loimijoen yläjuoksua perkaamalla laskea Pyhäjärveä, kuivattaa Talpianjärven vesijättöä ja pengertämällä kuivattaa Kalliojärven vesijätön sekä perata eräitä näihin vesistöihin laskevia sivuväyliä. Perkaustyöt on toteutettu vuosina 1952-1955. Pyhäjärven lievä lasku ja säännöstely aloitettiin tuossa suunnitelmassa esitetyn juoksutussäännön (ns. Wäreen suunnitelma) mukaisesti. Päätöksen lupaehdon 2) mukaan oli lasku- ja perkausyhtiön tehtävä Loimijoen yläjuoksun perkauksen jälkeen mittauksia Kuhalankosken voimalaitoksen ja padon aukkojen vedenjohto-kyvystä ja piirrettävä kullekin aukolle purkautumiskäyrä, minkä jälkeen yhtiön tuli lopullisen juoksutussäännön vahvistamiseksi tehdä esitys vesistötoimikunnalle. Juoksutussäännön vahvistamisesitystä ei kuitenkaan ollut tehty.

Ns. Wäreen suunnitelman tavoitteina olivat tulvasuojelu ja maataloudellinen peruskuivatus. Juoksutusohjeessa minimivirtaama oli 2 m³/s. Suunnitelma lähti periaatteesta, että juoksutus määrätään ja vedenkorkeudet ovat seurausta juoksutuksesta. Säännöstelyä toteutettaessa oli usein todettu, ettei juoksutussääntöä voitu kaikissa olosuhteissa noudattaa vesistön nykyisten käyttötarpeiden vallitessa.

Vesioikeus oli vesihallituksen hakemuksesta 3.9.1973 antamallaan päätöksellä määrännyt, että Kuhalankosken voimalaitospadon tulva-aukkojen luukkujen yläreunoja saadaan korottaa 30 cm:llä, eli korkeuteen +96,43 m. Päätöksen mukaan vedenpintaa saatiin aikoina, jolloin Pyhäjärven pinta on korkeudessa +96,50 m tai sitä alempana, pitää padolla korkeutta +96,13 ylempänäkin siinä määrin kuin se oli välttämätöntä 28.11.1949 annetussa vesistötoimikunnan päätöksessä tarkoitetun juoksutussäännön noudattamiseksi. Vedenpintaa padolla ei kuitenkaan saanut nostaa korkeutta +96,43 ylemmäksi.

Vesihallitus on vastuussa tällä päätöksellä annettujen määräysten johdosta mahdollisesti syntyvistä edunmenetyksistä. Päätöksen mukaan määräykset ovat voimassa toistaiseksi ja enintään siihen saakka, kun Pyhäjärven ja Kuivajärven säännöstelyä koskevassa asiassa mahdollisesti saadaan uusi lainvoimainen ratkaisu taikka muutoin toisin määrätään.

Kuhalankosken padon padotuskorkeuden ylityksen salliminen yllä selostetulla tavalla ei ole poistanut säännöstelyn ongelmia. Varsinkin alivirtaamavaatimus 2 m³/s on jouduttu säännöllisesti alittamaan Pyhäjärven vedenkorkeuden säilyttämiseksi riittävän korkeana nykyisiä käyttötarpeita varten. Tästä on aiheutunut vesiensuojelullisia ongelmia alajuoksulla, kun kuormitus on ollut liian suurta juoksutettuun virtaamaan nähden.

Yrityksen tarkoituksena on

1. Saada Pyhäjärven kevätalennus niin pieneksi kuin mahdollista vaarantamatta tulvasuojelu- ja maankuivatustarpeita. Näin pyritään estämään järven mahdollinen happikato loppu-talvesta ja muutenkin turvaamaan kalaston elinolosuhteet. Samalla voitaneen välttää laitureille ja muille rakenteille aiheutuvia jää- ym vaurioita, joita suuri kevätalennus muuten saattaisi aiheuttaa.
2. Turvata maankuivatusedellytykset vähintään entisen veroisina niinä vuodenaikoina, jolloin tarve on kriittinen.
3. Turvata virkistyskäytön kannalta sopiva vedenkorkeus parhaimpana kesäaikana.
4. Saada tasainen ja riittävä juoksutus Loimijokeen kautta vuoden, jolloin joen kuormituksen sieto pystytään arvioimaan ja vesiensuojelutoimenpiteet voidaan määrittää entistä tarkemmin.

Suunnitellun säännöstelyn toteuttamiseksi Loimijokea on tarkoitus perata seuraavasti:

Kuhalankosken padon ja Finlaysonin sahan välinen joenosa (paaluväli 0+00-15+00) puhdistetaan 1950-luvulla perattuun kuntoon, jolloin uoman tasausviivan korkeus on 94,58 m, pohjanleveys 12 m ja luiskankaltevuus 1 : 0,5. Perkausmassoja syntyy 1 700 m³-ktr. Forssan kaupungin kohdalla noin paaluvälillä 0+00-5+20 puhdistustyö tehdään patoamalla uoma joko kerralla koko matkalta tai useana lyhyempänä jaksona. Työ tehdään vähävirtaamaisena aikana, jolloin padotun kohdan ohi johdetaan vettä putkella, kourulla tai uoman pohjalla 0,8 m³/s. Massat ajetaan kaatopaikalle.

Finlaysonin sahan (pl. n. 15+00) ja Pyhäjärven väli perataan siten, että tasausviivan korkeus noin paalulla 15+00 on N₆₀+94,50 m ja sen kaltevuus 1 cm/100 m, pohjanleveys 16 m ja luiskan kaltevuus 1 : 2. Perkaus tehdään laahakauhakaivukoneella.

Perkausmassoja syntyy tältä väliltä noin 37 000 m³-ktr. Ne levitetään uoman varteen ohueksi, läpikynnettäväksi kerrokseksi tai törmitetään jokivarren painanteisiin. Suunnitelman liitteenä ovat suostumukset niiltä maanomistajilta, joiden maiden kohdalla jokea perataan tai joiden maille kaivumaita läjitetään.

Suunniteltu säännöstely hoidetaan Kuhalankosken padon avulla suunnitelmaan sisältyvän ohjepiirroksen ja ohjeen mukaisesti. Säännöstelyn käyttöönotto ei vaadi Kuhalankosken patolaitteissa muutostöitä. Pyhäjärveen rakennetaan kaukoluettava vedenkorkeusasteikko.

Yrityksen vaikutukset Pyhäjärven virtaamiin Kuhalankosken padolla ovat seuraavat:

jakso	Havaittu	Wäreen	Suunni-
	vuosi-	mukaan	teltu
	1966-83		
	(m ³ /s)	(m ³ /s)	(m ³ /s)
HQ (suurin virtaama)	25,50	23,33	24,54
MHQ (keskim. suurin virtaama)	15,65	14,40	17,00
MQ (keskivirtaama)	6,07	6,07	6,07
MNQ (keskim. alin virtaama)	1,21	2,23	1,10
NQ (alin virtaama)	0,00	1,42	0,80

Suunnitelman mukaan alivirtaama on kuivimpia loppukesiä lukuunottamatta yleensä vähintään 1,2 m³/s.

Havaintojen ja vuosijaksolle 1966-1983 tehtyjen palautuslaskelmien perusteella saadaan seuraavat vedenkorkeuksien tunnusluvut N₆₀-korkeusjärjestelmässä:

	Havaittu	Wäreen Vuosi- jakso 1966-83 (m)	Suunni- mukaan (m)	teltu (m)
HW (ylin vesi)		97,53	97,42	97,34
MHW (keskiylivesi)	97,00	96,97	96,94	
MW (keskivesi)		96,53	96,37	96,59
MNW (keskialivesi)	96,23	95,90	96,30	
NW (alin vesi)		96,12	95,39	96,09

Pyhäjärven keskivesi vuosijakson 1966-83 havaittuihin korkeuksiin verrattuna nousi siten 6 cm.

Alkukesän vedenkorkeudet säilyvät ennallaan, mutta juhannuksesta lähtien ne nousevat keskimäärin 15-20 cm. Kevään korkeimpia tulvahuippuja alennetaan 5-20 cm. Syksyisiin vedenkorkeuksiin ei suunnitelman mukaan tule sanottavaa muutosta.

Pyhäjärven ja Kuivajärven vedenkorkeuksien vaikutuspiirissä olevista maa-alueista kriittisessä asemassa ovat maata-louskäytössä olevat maat. Muille maa-alueille ei voine syntyä teoreettistakaan taloudellista vahinkoa. Viljelyillä alueilla tehokkaan viljelyn alarajan kohdalla ei tapahdu muutoksia. Toukokuun vedenkorkeuksien osalta uusi säännöstely tuo jopa parannusta aiempaan. Loppukesästä vedenkorkeudet nousevat keskimäärin 15 - 20 cm, mutta jäävät kuitenkin alemmas kuin toukokuun korkeudet. Maatalouden harjoittamisen kannalta tämä merkitsee sitä, että niillä alueilla, joilla pystytään tekemään kevättyöt, voidaan myös tehdä syystyöt.

Pyhäjärven vaikutuspiirissä oleville rakenteille ei ole odotettavissa mitään nykyisin ilmenemättömiä vahingollisia vaikutuksia, koska järven vedenkorkeuden vaihtelut pienenevät hieman nykyisestään. Pyhäjärven keskivedenkor-

keuden mukainen rantaviiva pysyy käytännössä ennallaan vanhan rantatörmän kohdalla. Loimijoen perkaus ei edellytä muutoksia varsinaisiin kestoperustuksiin.

Loimijoen vesistössä on voimassa uittosääntö Loimijoessa välillä Pyhäjärvi-Oy Finlayson Ab:n, sittemmin Asko Oy:n saha. Uitto toimitetaan yksityisuittona. Viimeinen uittaja, Asko Oy:n Forssan Saha, on ilmoittanut lopettaneensa uiton Loimijoessa. Asko Oy:n puolesta kaikki uittolaitteet voidaan poistaa joesta. Uittosäännön mukaan uittolaitteet ovat valtion omaisuutta.

Loimijoessa Pyhäjärven ja Forssan välillä harjoitetaan virkistäytymiseen ja kalastukseen liittyvää veneilyä. Pyhäjärven ja Kuivajärven rannoilla on runsaasti kesämökkejä. Järvillä harjoitetaan kotitarve- ja virkistyskalastusta. Taloudellisesti tärkeimmät kalalajit ovat hauki, lahna, ahven, kuha ja made. Saalismääräksi on arvioitu 7,2 kg/ha vuodessa ja kalantuotannoksi 15-20 kg/ha vuodessa.

Loimijoen perkaustöistä on vesiliikenteelle väliaikaista haittaa, mutta töiden valmistuttua hyötyä kasvaneesta vesisyvyydestä. Vesivoiman käyttöedellytyksiä uusi säännöstelytapa parantaa, koska pienten virtaamien pysyvyys kasvaa. Pyhäjärven kesäajan vedenpinnan 15-20 senttimetrin nousu parantaa järven virkistyskäyttömahdollisuuksia.

Yrityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia Pyhäjärven eikä Kuivajärven veden laatuun. Virtaamalla 1,2 m³/s Loimijoen veden happipitoisuus tulisi ilmeisesti pysymään yli 5 mg/l. Juoksutettaessa 0,8 m³/s Loimijoen yläosan happitilanne muodostuu kriittiseksi.

Yrityksen kustannukset ovat 26.10.1988 päivätyn kustannusarvion mukaan 1 000 000 markkaa.

Kuulutus

Vesioikeus oli vesilain 16 luvun 6, 7 ja 8 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla vesioikeudessa, Forssan kaupungissa ja Tammelan kunnassa varannut tilaisuuden muistutusten ja vaatimusten esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 28.2.1989.

Muistutukset ja vaatimukset

- 1) Vesi- ja ympäristöhallitus oli lausunnossaan pitänyt hakemusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Pyhäjärven säännöstelyn tarkistus oli tarpeen erityisesti vesien-suojeluun, virkistyskäyttöön ja vesilain mukaiseen valvontaan liittyvien näkökohtien perusteella.
- 2) Metsähallitus oli todennut, että uitto Loimijoen yläosalla on päättynyt eikä sen uudelleen alkaminen ollut todennäköistä. Pyhäjärven ja Oy Finlayson Ab:n välisellä jokiosalla oli kuitenkin edelleen voimassa uittosääntö. Mikäli perkaustöiden yhteydessä poistettiin käyttökelpoisia puomituksen kiinnikkeitä, tuli hakija velvoittaa tarvittaessa rakentamaan uudet kiinnikkeet poistettujen tilalle niin kauan kuin uittosääntöä ei ollut kumottu.
- 3) Hämeen kalastuspiiri oli todennut, että tavoitteet olivat kalatalouden kannalta oikean suuntaisia. Säännöstelyn tarkistaminen oli kuitenkin hoidettava ilman Loimijoen perkausta. Joen perkaus noin kuuden kilometrin matkalta tuhoaisi kokonaan joen pohjaeläimistön ja makro-kasvillisuuden. Se johtaisi kalojen karkottumiseen ja estäisi kalastuksen hankkeen toteutusaikana sekä heikentäisi joen virkistyskäyttöarvoa useiksi vuosiksi eteenpäin. Perkaus heikentäisi alapuolisen jokiosan veden laatua, joka jätevesikuormituksen seurauksena oli ajoittain kriittinen.

Mikäli lupa myönnettiin hakemuksen mukaisena, oli luvan saaja velvoitettava maksamaan kalanhoitomaksua 20 000 markkaa vuodessa kolmen vuoden ajan perkauksen toteutusvuoden jälkeen. Lupa oli lisäksi liitettävä määräys, jonka

mukaan luvan haltijan on kymmenen vuoden kuluttua luvan saamisesta toimitettava vesioikeudelle uusi hakemus juoksutussäännön mahdollista tarkistusta varten. Luvan haltija oli myös määrättävä tarkkailemaan hankkeen vaikutuksia Pyhäjärven ja Loimijoen kalatalouteen kalastuspiirin hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Tarkkailun tulokset oli liitettävä juoksutussäännön tarkistushakemukseen.

- 4) xxx huomauttanut, ettei hänen puilleen ja saunalleen Loimijoen rannalla saanut aiheutua vahinkoa. Mikäli ranta näytti sortuvan, se oli kivettävä.
- 5) xxx oli todennut, että Kuivajärven rannalla olevat tilat olivat joutuneet maksamaan perkauskuluja 1950-luvulla tapahtuneiden Kuivajärven ja Pyhäjärven välisen joen sekä Loimijoen perkausten johdosta. Noin vuonna 1975 oli Kuivajärven vedenpintaa nostettu tuntuvasti, minkä johdosta osa hänen salaojite-tuista pelloistaan oli jäänyt alueelle, jota ei senmärkyden vuoksi ollut voitu viljellä. xxx oli vaa- tinut korvauksena hukkaan menneestä pellon raivaamisesta ja salaojituksesta 35 000 markkaa.
- 6) Oy Finlayson Ab (xxx) oli todennut, että yhtiön Forssan tehtaiden tuotanto oli riippuvainen Loimijoesta otettavasta vedestä. Perkaus-hanke huononsi raakaveden laatua siinä määrin, että kelvollisen raakaveden saanti saattoi estyä ja tehtaiden tuotanto vaarantua. Suunnitelmassa ei ollut selvitetty perkauksen vaikutuksia Loimijoen veden laatuun eikä yhtiölle aiheutuvia haittoja.

Muistutuksen liitteenä oli yhtiön teettämä selvitys yrityksen mahdollisista haitoista. Siihen perustuen Oy Finlayson Ab oli vaatinut, että luvan myöntämisen ehtona on

- selvityksen laatiminen perkauksen toteuttamistavasta niin, että Finlaysonin vedenhankinnalle ei koidu ratkaisemattomia ongelmia,
- perkauksen toteuttamistavasta sopiminen edellä olevan perusteella perkausyhtiön ja Finlaysonin kesken,
- mahdollisten tuotannolle aiheutuvien haittojen, lisääntyneiden puhdistuskustannusten, lisäveden hankinnasta aiheutuvien yms. kustannusten korvaaminen ja
- joessa olevien yhtiön vesi- ja viemärijohtojen, kaapelien yms. mahdollisten vaurioiden ja niistä aiheutuvien vahinkojen korvaaminen.

- 7) xxx oli huomauttanut, ettei asiakirjoista käynyt ilmi, miten hoidetaan hankkeesta maatalouskäytössä oleville rannoille mahdollisesti aiheutuvat haitat. Haitat tuli selvittää ja niiden syntyminen oli estettävä aiheuttamatta ylimääräisiä kuluja maanomistajalle ja tuottamatta haittaa maanviljelylle.
- 8) xxx olivat pidättäneet puhevaltansa asiassa, koska oli ilmeistä, että hanke tuli vaikeuttamaan maatilatalouden harjoittamista heidän tiloillaan. Mikäli vahinkoja aiheutui, muistuttajat tulivat vaatimaan niistä täyden arvon mukaisen korvauksen.
- 9) xxx oli vaatinut, ettei hankkeesta saanut aiheutua haittaa hänen tilojensa käytölle.
- 10) xxx oli ilmoittanut, että mikäli perkaustoimenpiteet aiheuttivat Pyhäjärven veden-

pinnan alenemisen, hän varasi oikeuden esittää toimenpiteen aiheuttajalle vahingonkorvausvaatimuksen.

- 11) xxx oli ilmoittanut vaativansa täyttä korvausta, mikäli vesirajaa nostettiin siten, että hänen tilansa maita jäi veden alle.
- 12) xxx olivat ilmoittaneet vastustavansa Loimijoen yläjuoksun perkausta ja Kuhasuolahden pengerrystä.
- 13) xxx oli ilmoittanut epäilevänsä ruoppauksen onnistumista. Ranta oli salaojitettu ja se oli saatettava jälleen viljelykuntoon. Joen tuli kulkea entisessä uomassaan.

Selitys

Hakija oli selityksessään katsonut muun muassa, ettei ollut tarpeen varautua uiton uudelleen alkamiseen rakentamalla kiinnikkeet uudelleen. Uittosääntöön oli tarpeen tehdä tätä koskeva muutos.

Mikäli hanke toteutettaisiin ilman Loimijoen perkausta, nykyinen epätyytyttävä tila jatkuisi, koska suurilla virtaamilla ei Kuhalankosken padolla voinut vaikuttaa virtaaman suuruuteen, joka määräytyi uoman purkautumiskyvyn mukaan. Mikäli keskivedenkorkeuksia nostettaisiin esitetyllä tavalla eikä perkauksia tehtäisi, pahenisivat syystulvat.

Kalanhoitomaksu oli hakijan käsityksen mukaan kohtuuton, koska perattavalla jokiosuudella ei ollut kalataloudellista merkitystä uoman pohjan laadun ja aiemman uiton vuoksi. Juoksutusohje mahdollisesti kokonaisuuden kannalta kohtuulliset vedenkorkeudet ja virtaamat myös muuttuvissa olosuhteissa. Luvan ei tulisi olla määräaikainen, sillä suuritöiset ja kalliit muutossuunnitelmat tulisi laatia vasta, kun oli ilmennyt selviä tarpeita lupaehtojen muuttamiseen.

Rantojen syöpyminen ei lisääntyne hankkeen johdosta. Toukokuun ja kesäkuun alkupuolen tulvakorkeudet, jotka määräävät viljelyn alarajan, laskivat. Siitä aiheutui maataloudelle hyötyä. Loppukesän ja korjuuajan vedenkorkeudet olivat selvästi niitä alemmat.

Perkaustyöt tultiin hakijan ilmoituksen mukaan tekemään xxx antaman suostumuksen mukaisesti. Työn toteuttaja pyrki sopimaan perkaustavasta ja -ajankohdasta siten, että Oy Finlayson Ab:n vedenotolle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman pieniksi. Mikäli haittoja ei voi kokonaan estää, pyritään niiden korvaamisesta sopimaan etukäteen.

Vesioikeuden ja vesiylioikeuden päätökset

Vesioikeus oli 31.7.1990 antamallaan päätöksellä nro 65/1990/4 myöntänyt yhtiölle luvan Loimijoen yläjuoksun perkaukseen sekä vahvistanut Pyhäjärven vedenjuoksua koskevan, vesistötoimikunnan 28.11.1949 antaman päätöksen lupaehdossa 2) tarkoitetun lopullisen juoksutussäännön Forssan kaupungissa ja Tammelan kunnassa päätöksestä ilmenevin lupaehdoin.

Vesiylioikeus oli Loimaan kaupungin sekä Kokemäenjoen - Loimijoen kalastusalueen ja Loimaan kaupungin ja kunnan alueella toimivien kalastuskuntien valituksesta 13.2.1991 antamallaan päätöksellä nro 22/1991 kumonnut vesioikeuden päätöksen ja palauttanut asian vesioikeudelle, jonka tuli ottaa asia viran puolesta uudelleen käsiteltäväksi päätöksen saatua lainvoiman ja silloin ottaa huomioon palauttamisen syyt.

Vesiylioikeuden päätöksen perustelut kuuluivat: "Vesistötoimikunnan 28.11.1949 antaman lupapäätöksen lupaehdossa 2) on edellytetty Pyhäjärvestä tapahtuvaa juoksutusta koskevan lopullisen juoksutussäännön tulevan myöhemmin vahvistettavaksi siten, että virtaamat Kuhalankosken

padolla ovat lupapäätöksen pohjana olleen niin sanotun Wäreen suunnitelman mukaiset. Nyt hakemukseen liitetyn suunnitelman mukaan keskialivirtaama tulisi olemaan noin 50 % ja alivirtaama noin 55 % Wäreen suunnitelman mukaisista arvoista. Hakemus merkitsee siten vesistön puhdistautumiskykyä olennaisesti heikentävää muutosta voimassa olevaan lupapäätökseen. Koska Loimijoen vesistö Pyhäjärven ja Kokemäenjoen väliseltä osaltaan on järvetön, niin virtaamamuutokset ja niiden vaikutukset ulottuvat Loimijoen alajuoksulla Kokemäenjokeen saakka.

Suunnitelman mukaisista perkauksista on seurauksena tilapäinen veden samenumminen, josta voi aiheutua haittaa vesistön käytölle. Vesistön järvettömyydestä johtuen tämäkin vaikutus ulottuu jossakin määrin myös muihin kuntiin kuin Forssaan tai Tammelaan kuuluville vesialueille.

Edellä lausutuista syistä yrityksen vaikutusten on katsottava ulottuvan myös Loimaan kaupungin ja kunnan sekä Jokioisten, Ypäjän, Alastaron, Vampulan ja Huittisten kuntien alueille, minkä vuoksi hakemus olisi tullut saattaa kuuluttamalla tiedoksi myös näissä kunnissa. Lisäksi hakemuksesta olisi tullut antaa erikseen tieto ainakin mainituissa kunnissa Loimijoessa olevien vesialueiden omistajille ja kalastuskunnille sekä kalastusalueelle.

Suunnitelman mukaan on osa perkauksista tarkoitus tehdä kuivatyönä sulkemalla valtavyöly työpäädolla. Mikäli tähän myönnetään lupa, on toimenpiteestä ja veden johtamisesta työpäädön ohitse annettava lupapäätöksessä tarpeelliset määräykset."

PALAUTETUN ASIAN KÄSITTELY

Tämä vesiylioikeuden palauttama hakemusasia on otettu vesioikeudessa uudelleen käsiteltäväksi diaarinumerolla 91063.

Loimijoen yläjuoksun perkausyhtiö hakijana on pyytänyt, että sille myönnettäisiin lupa töiden aloittamiseen jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Voimassa olevaa lupaa ei voida kuivina kausina edes teknisesti noudattaa. Olisi tärkeää, että hanke voitaisiin toteuttaa nopeasti ja lupatilanne saataisiin lailliseksi.

Hakija on vesioikeuden kehotuksesta täydentänyt hakemustaan. Hakija on laskenut, että perkauspaikan alapuolinen kiintoainepitoisuus on laahakauhakaivukoneella tehdyssä perkauksessa 1 m³/s virtaamalla 1 000 mg/l. Ns. pitkäpuomisella kuokkakaivukoneella samennus on silmämääräisesti arvioiden vähäisempää. Kun kaivutyötä tehdään Pyhäjärven luusuassa, on kiintoainesta Kuhalankoskella hakijan laskelmien mukaan noin 150 mg/l. Selkeytyminen 100 mg/l:aan edellyttää suvantomaista jokiuomaa Kuhalankosken alapuolella vielä 1 500 metriä. Perkauksen siirtyessä paalulle 15+00 vaatisi kiintoainepitoisuuden pieneneminen 150 mg/l:aan Kuhalankosken alapuolista suvantoa noin 3,5 km.

Loimijoessa on Kuhalankosken ja Vieremänkosken välillä noin 2 km pitkä suvanto. Vieremänkosken ja Jokioisten välillä on suvantojaksoa noin 8 km.

Euroopan sisävesikalastuskomission (EIFAC) mukaan kiintoaineksen vaikutus kaloihin ja kalastukseen on seuraava:

alle 25 mg/l ei vahingoita kaloja eikä haittaa kalastusta
25 - 80 mg/l kalastuksen tuotto alenee lievästi
80 - 400 mg/l kalastus vaikeutuu huomattavasti
yli 400 mg/l kalastus lähes mahdoton

Em. luokitus koskee vesistöjä, joissa kiintoainepitoisuus on luontaisesti pieni. Loimijoki taas on luontaisesti samea. Huhtikuussa 1991 oli kiintoainepitoisuus Loimaan kohdalla 41 mg/l. Sivujoista tulevan veden kiintoainepitoisuus oli 56 mg/l. Loimijoen kalataloudellista arvoa vähentävät myös jätevedet, joiden määrä on noin 0,1 m³/s.

Kalastus näyttäisi vaikeutuvan huomattavasti perkauksen alussa Kuhalankoskelle asti ja perkauksen lopussa 3-4 km sen alapuolelle. Lievempänä samentuminen ulottuisi paljon laajemmalle alueelle.

Pyhä- ja Kuivajärveä ei ole syntyvien vahinkojen takia juoksutettu niin kuivaksi kuin voimassa oleva lupa olisi edellyttänyt. Voimassa oleva lupa on minimivirtaaman osalta kohtuuton. Mikäli lupaa olisi purkautumiskyvyn puitteissa noudatettu, olisi Pyhäjärven keskialivesi laskenut havaittuihin arvoihin verrattuna 33 cm ja alivesi 73 cm. Aliveden lasku olisi paljastanut uutta vesijättöä yli 3 km². Suunnitellun hankkeen johdosta alapuolisen vesistön puhdistautumiskyky paranee ja tulee olemaan niin hyvä kuin se säännöstelytoimin kohtuudella on mahdollista.

Hakijalla ei ole tiedossa Loimijoen alivirtaamaa koskevia sitoumuksia. Kaikki yläjuoksun voimalaitokset ovat nykyisin pois käytöstä.

KUULUTUS

Vesioikeus on vesilain 16 luvun 6, 7 ja 8 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla vesioikeudessa, Forssan, Huittisten ja Loimaan kaupungeissa sekä Alastaron, Jokioisten, Loimaan, Tammelan, Vampulan ja Ypäjän kunnissa varannut tilaisuuden muistutusten ja vaatimusten esittämiseen tämän palautetun hakemusasian johdosta viimeistään 6.11.1991.

MUISTUTUKSET JA VAATIMUKSET

14) Helsingin vesi- ja ympäristöpiiri on uudistanut vesi- ja ympäristöhallituksen asiassa aiemmin antaman lausunnon. Piirin käsityksen mukaan palautetun päätöksen lupaehdot ovat perusteltuja myös täydennetystä hakemuksesta annettavan päätöksen lupaehdoiksi. Päätökseen tulisi kuitenkin lisätä määräys, jonka mukaan paaluvälillä 0+00 - 15+00 tehtävien perkausten aikana on alapuoliseen vesistöön juoksutettava vähintään 0,8 m³/s virtaama esim.

kourua tai perattavan uoman pohjaa myöten. Myöskään töiden aloittamisluvasta piirillä ei ollut huomauttamista.

- 15) Turun kalastuspiiri on katsonut, että Pyhäjärven säännöstelyhanke voidaan hoitaa ilman Loimijoen perkausta. Perkaus vaikeuttaa joen kalataloudellista hyödyntämistä ja alentaa siten sen virkistyskäyttöarvoa useita vuosia. Jokiveden samentumiset vaikuttavat myös alajuoksun vedenlaatuun sitä heikentävästi erityisesti alivirtaamakausina. Mikäli lupa kuitenkin myönnetään hakemuksen mukaisena, luvan saaja on velvoitettava maksamaan kalanhoitomaksua 20 000 mk Hämeen kalastuspiirin lausunnon mukaisesti. Muidenkin lupaehtojen osalta Turun kalastuspiiri on yhtynyt Hämeen kalastuspiirin asiassa antamaan lausuntoon.
- 16) Loimaan kaupungin ympäristönsuojelulautakunta on vaatinut, että ruoppauksissa tulee käyttää ns. pumppukauhalla varustettua kaivukonetta veden samentumisen minimoimiseksi. Vesistön puhdistautumiskyvyn säilyttämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Alimman virtaaman tulisi olla vähintään 1,2 m³/s.
- 17) Jokioisten kunnan ympäristönsuojelulautakunta on vaatinut, että hakija velvoitetaan suorittamaan Jokioisten kunnan alueella tarkkailua vesistössä Helsingin vesi- ja ympäristöpiirin hyväksymällä tavalla ja kalastossa Hämeen kalastuspiirin hyväksymällä tavalla. Tarkkailun tulokset on toimitettava myös Jokioisten kunnan ympäristönsuojelulautakunnalle. Hakijan on käytettävä perkaustyössä sellaista kalustoa ja työmenetelmiä sekä suoritettava perkaustyöt sellaisina ajankohtina, jolloin vesistölle ja kalastolle aiheutuu mahdollisimman vähän vahinkoa ja haittaa.
- 18) Loimaan kunnanhallitus on vaatinut hankkeen toteuttamista siten, että Loimijoen alajuoksun kalataloudelle ja virkistyskäytölle aiheutuisi mahdollisimman vähän haittaa.

Hankkeen toteuttamisajankohta tulisi valita siten, että joen virtaama säilyisi riittävänä.

- 19) Ypäjän kunnanhallitus on ilmoittanut, ettei perkauksesta suunnitellulla tavalla aiheutune kunnan alueella kohtuutonta haittaa, mikäli ilmoitetut selkiintymisarvot pitävät paikkansa. Juoksutussäännön muuttamisen suhteen kunnalla ei ole huomauttamista edellyttäen, ettei vesimäärä joessa olennaisesti muutu eikä vedenlaatu huonone.
- 20) Kokemäenjoen - Loimijoen kalastusalue sekä Loimaan kaupungin ja Loimaan kunnan kalastuskunnat ovat ilmoittaneet, että kalastuskunnat ovat saaneet aikaan Loimijoesta ainoana vesistönä alueellaan huomattavan kalastollisesti merkittävän kohteen mm. suorittamalla huomattavia kalanistutuksia. Loimaan kaupungin kalastuskunnat ovat perustaneet alueelleen lohialtaan. Muistuttajat ovat viitanneet kalastuslain 1 §:ään.

Loimijoen veden laatuun on kiinnitettävä erityistä huomiota puhdistautumiskyvyn säilyttämiseksi. Pyhäjärven säännöstely voidaan hoitaa ilman Loimijoen perkausta. Jos perkauslupa myönnetään, on perkaus suoritettava korkean veden aikaan. Juoksutus on pidettävä 1,2 m³/s:nä. Joen valtavyölyä ei saa sulkea. Luvan saaja on velvoitettava suorittamaan vesilain 2 luvun 22 §:n mukaisena kalanhoitovelvoitteena 20 000 markkaa kolmen vuoden aikana sekä lisäksi 11 luvun 8 §:n ja 2 luvun 22 §:n mukaisena kalanhoitomaksuna 100 000 markkaa. Vesilain 1 luvun 12 §:n 3 momentti ja 2 luvun 14 ja 23 §:t on huomioitava perkauslupaa myönnettäessä.

- 21) Oy Finlayson Ab on uudistanut asiassa aiemmin esittämänsä.
- 22) xxx on vastustanut Kuhasuonlahteen laskevan ojan perkaustan nykyisestä linjasta poikkea- vasti ja ilmoittanut, ettei ole valmis osallistumaan tuonhankkeen kustannuksiin.

23) xxx on uudistanut asiassa aiemmin esittämänsä.

24) xxx on ilmoittanut vastustavansa perkaussuunnitelmaa.

25) xxx on ilmoittanut, ettei periaatteessa vastusta perkaussuunnitelmaa. Pyhäjärven vedenpinnan nosto aiheuttaa kuitenkin hänen tiloillaan kuivatusongelmia, jotka on otettava huomioon.

SELITYS

Hakija on vesioikeudelle 14.1.1992 muistutuksista antamassaan selityksessä todennut muun muassa, että perkauksesta aiheutuvat haitat ovat vain työnaikaisia. Perkausta ei erityisesti pyritä tekemään alivirtaaman aikana. Minimivirtaama 0,8 m³/s koskee kuivatyönä tehtävää perkausta, jolla ei ole niin suurta samentavaa vaikutusta kuin varsinaisella ruoppaustyöllä.

Alapuoliseen vesistöön ei ole koskaan voitu juoksuttaa kuivina kausina luvan edellyttämää 2 m³/s. Suunnitelmassa on pienimpiä virtaamia mahdollisuuksien mukaan pyritty suurentamaan. Poikkeuksellisen kuivina kausina virtaama 1,2 m³/s johtaisi Pyhäjärvellä vesiensuojelunkin kannalta kohtuuttoman mataliin vedenkorkeuksiin.

Vaadittua kalanhoitomaksua hakija on pitänyt kohtuuttomana, koska perattavalla jokiosuudella on vain vähän kalataloudellista merkitystä uoman pohjan laadun ja aikaisemman uiton vuoksi. Suuruudeltaan 5 000 markan kalanhoitomaksua hakija on pitänyt ymmärrettävänä.

Hakija on vastustanut säännöstelyluvan määräaikaaisuutta. Nyt on kysymys lähinnä lopullisen juoksutussäännön vahvistamisesta, johon tosin kuuluu myös uoman perkausta. Muutossuunnitelmien laadintaan ja luvanhakumenettelyyn

tulisi ryhtyä vasta, kun on ilmennyt selviä tarpeita lupaehtojen muuttamiseen.

Koko perkauksen suorittaminen valtavyhlää sulkematta ei ole perusteltua, koska Kuhalankosken pato sulkee uoman joka tapauksessa.

Hakija on vastustanut sitä, että se määrättäisiin käyttämään tiettyä työmenetelmää. Tarkoitus on valita ympäristövaikutuksiltaan mahdollisimman edullinen työskentelytapa. Pumppukauhakaluston ongelma on vesistöä voimakkaasti samentava palautusvesi.

Hakija ei ole vastustanut tarkkailun ulottamista Jokioisten kunnan alueelle. Hakija pyrkii sopimaan Oy Finlayson Ab:n kanssa perkaustavasta ja -ajankohdasta siten, että vedenotolle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman pieniksi. Mikäli perkaustyötä ei voida kokonaan ajoittaa esimerkiksi kesälomaseisokin ajaksi, tullaan yhtiön kanssa neuvottelemaan etukäteen toimenpiteistä, joilla haitat voidaan minimoida tai muuten sopia.

Pyhä- tai Kuivajärven vedenkorkeuksissa ei ole tapahtunut muutoksia ns. Wäreen suunnitelman toteuttamisen jälkeen. Nyt suunnitellun perkauksen toteuduttua voidaan tulvakorkeuksia hieman laskea. Tehokkaan viljelyn alara-

jan kohdalla ei tapahdu muutoksia viljelyolosuhteissa.

Muistutuksessa 22) käsitelty hanke ei kuulu hakemuksen piiriin.

MERKINNÄT

Forssan kaupunki on vesioikeuteen 19.3.1990 toimitetun sopimuksen mukaan 17.2.1986 sitoutunut huolehtimaan kustannuksellaan padotusmääräysten noudattamisesta Kuhalankosken padolla.

Vesioikeus on 31.7.1990 antamallaan päätöksellä nro 66/1990/4, jota vesiylioikeus on 12.2.1991 antamallaan päätöksellä nro 21/1991 osittain muuttanut, vahvistanut Loimijoen yläjuoksun perkausyhtiön säännöt.

ASIAN RATKAISU

Vesioikeus on käsitellyt asian ja jättää vesilain 11 luvun 8 §:n 2 momenttiin viitaten xxx muistutuksissaan 5) ja 23) esittämän korvausvaatimuksen hakijaan, Loimijoen yläjuoksun perkausyhtiöön tehtynä tutkimatta, koska muistuttajan mainitsemana aikana vesistön vedenjuoksun säännöstelyä ja padotusta on toteutettu vesihallitukselle 3.9.1973 annetun päätöksen määräysten mukaisesti ja koska vesihallitus, nykyisin vesi- ja ympäristöhallitus, vastaa tuon päätöksen määräysten johdosta mahdollisesti syntyvistä edunmenetyksistä.

xxx muistutus 22), joka koskee vesiväylän perkaamista Kuhasuonlahteen, jätetään tähän asiaan kuulumattomana tutkimatta.

Vesioikeus on muutoin tutkinut asian. Hakemukseen liitettyjä selvityksiä on pidettävä asian ratkaisemiseksi riittävinä. Haetun juoksutussäännön mukaiset Loimijoen keskiali- ja alivirtaamat tulisivat tosin olemaan pienempiä kuin niin sanotussa Wäreen suunnitelmassa. Kun otetaan huomioon Wäreen suunnitelman laatimisesta kulunut aika sekä Pyhäjärven ja Loimijoen sen jälkeen muuttuneet käyttötarpeet, niin nyt vahvistettavalla lopullisella juoksutussäännöllä kuitenkin turvataan riittävä, havaittua suurempi alivirtaama Loimijoessa. Pyhäjärven keskivedenkorkeus ennen järven laskemista vuosijaksolla 1912-49 on ollut $N_{60}+96,73$ m eli 0,20 m korkeampi kuin vuosina 1966-83. Ottaen lisäksi huomioon Pyhäjärven rantojen korkeussuhteet sekä sen, että 3.9.1973 vesihallitukselle annetussa luvassa ei ole määrätty Pyhäjärven vedenkorkeudelle ylärajaa, vesioikeus katsoo, ettei keskivedenkorkeuden arvioitu 0,06 m:n nousu korkeuteen $N_{60}+96,59$ m vuosien 1966-83 havaittuihin keskivedenkorkeuksiin verrattuna aiheuta aluemenetyksiä nyt juoksutussääntöä lopullisesti vahvistettaessa.

Koska uitto nyt kysymyksessä olevalla vesistön osalla on loppunut, vesioikeus ottaa metsähallituksen lausunnon 2) huomioon lupaehdosta 5) ilmenevällä tavalla.

Oy Finlayson Ab:n muistutukset 6) ja 21) vesioikeus ottaa huomioon lupaehdoista 7) ja 11) ilmenevällä tavalla.

Kalastuspiirien vaatimusten 3) ja 15) sekä kalastusalueen ja

kalastuskuntien vaatimusten 20) johdosta vesioikeus toteaa, että mikäli yritys toteutettaisiin ilman Loimijoen perkausta, siitä saatava hyöty jäisi olennaisesti hakemuksen mukaisesta yrityksestä saatavaa huomattavaa hyötyä pienemmäksi. Perkauksesta joen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvat haitat ovat Loimijoen yläosan kalataloudellisen arvon huomioon ottaen vähäisiä ja virkistyskäytölle aiheutuvat haitat väliaikaisia. Tämän vuoksi vesioikeus hylkää vaatimukset yrityksen toteuttamiseksi ilman Loimijoen perkausta. Kalastuspiirien vaatimuksen juoksutussäännön tarkistamisesta kymmenen vuoden kuluttua vesioikeus hylkää perusteettomana, koska kysymyksessä on säännöstelyn osalta vesilain 8 luvun 10a §:n 2 momentissa tarkoitettu ja vesioikeuslain mukainen yritys. Muutoin vesioikeus ottaa kalastuspiirien, kalastusalueen ja kalastuskuntien vaatimukset huomioon lupaehdoista 1), 14) ja 18) ilmenevällä tavalla. Kalanhoitomaksun suuruutta määrätessään vesioikeus on ottanut huomioon Loimijoen yläjuoksun suhteellisen vähäisen kalataloudellisen merkityksen ja alempana Loimijoessa aiheutuvan haitan vähäisyyden.

Helsingin vesi- ja ympäristöpiirin vaatimukset 14) otetaan huomioon lupaehdossa 1).

Jokioisten ympäristönsuojelulautakunnan vaatimukset 17), jotka koskevat suoritettavaa tarkkailua, otetaan huomioon lupaehdoista 17), 18) ja 19) ilmenevällä tavalla.

Muut muistutukset ja vaatimukset vesioikeus ottaa huomioon siten, kuin jäljempänä tästä päätöksestä käy ilmi, mutta hylkää ne enemmälti.

Yritys toteutettuna siten, kuin tämän päätöksen lupaehdoista ilmenee, ei vaaranna yleistä terveydentilaa, aiheuta laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa eikä suuresti huononna paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja. Yrityksestä muun muassa Pyhäjärven ja Kuivajärven virkistyskäyttöarvon ja Loimijoen veden laadun paranemisena saatava hyöty on huomattava. Kun yritys toteutetaan jäljempänä olevista lupaehdoista ilmenevällä tavalla, ei siitä ennalta arvioiden aiheudu muuta korvattavaa edunmenetystä kuin minkä korvaamiseen hakija on sitoutunut maanomistajien kanssa tekemissään suostumussissa sekä lupaehdossa 14) huomioon otettua tilapäistä vahinkoa Loimijoen yläjuoksun kalakannalle.

Tämän vuoksi vesioikeus vesilain 1 luvun 12 §:n 3 momentin, 2 luvun 3 §:n, 4 §:n, 6 §:n 2 momentin, 11 §:n 3 momentin, 14 §:n, 22 §:n 3 momentin ja 30 §:n 2 momentin, 7 luvun 3, 4, 5, 6, 13 ja 14 §:n, 8 luvun 1 §:n ja 22 luvun 2 §:n 2 momentin nojalla myöntää Loimijoen yläjuoksun perkausyhtiölle luvan Loimijoen yläjuoksun perkaukseen ja Loimijoen valtavyöhyksen sulkemiseen kuivatyönä suoritettavan perkauksen ajaksi jäljempänä lupaehdossa 1) määrättävällä tavalla sekä vahvistaa noudatettavaksi Pyhäjärven vedenjuoksua koskevan, vesistötoimikunnan 28.11.1949 antaman päätöksen lupaehdossa 2) tarkoitetun lopullisen juoksutussäännön Forssan kaupungissa ja Tammelan kunnassa. Toimenpiteitä suoritettaessa on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupaehdot:

- 1) Loimijoessa Pyhäjärven ja Kuhalankosken padon välillä saadaan suorittaa hakemuksen liitteessä olevan Helsingin vesipiirin vesitoimistossa 1985 laaditun ja 1988 täydennetyt suunnitelman mukainen perkaus siten, että paaluvälillä 0-15 pohjan korkeus on N₆₀+94,58 m, pohjan leveys 12 m ja luiskien kaltevuus 1 : 0,5. Paaluvälillä 15-55 pohjan korkeus paalulla 15 on N₆₀+94,58 m ja kaltevuus paalulle

55 asti $I = 0,0001$, pohjan leveys 16 m ja luiskien kalte-

vuus 1 : 2. Perkaustyöt on tehtävä siinä järjestyksessä, ettei niiden suorittaminen aiheuta tulvavahinkoja alapuolisessa vesistön osassa. Paaluväli 0+00 - 5+20 saadaan perata kuivatyönä. Tällöin on padotun kohdan ohi Loimijokeen johdettava vettä vähintään 0,8 m³/s.

Perattaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota vesistön samentumisesta aiheutuvien haittojen vähentämiseen. Luvan saajan on valittava tältä kannalta edullisimmat työtavat ja -ajankohdat. Perattavan kohdan alapuolella on tarvittaessa käytettävä suodatinkangasta.

Perkaustyön aloittamisajankohdasta tulee riittävän ajoissa ilmoittaa Loimijoesta vettä ottaville.

- 2) Kaivumaat tulee läjittää ja levittää suunnitelman liitteinä olevien suostumusten mukaisesti niiden liitekarttojen osoittamille paikoille. Läjitettyt massat tulee levittää, ellei toisin sovita, viimeistään kahden vuoden kuluttua läjityksestä. Suostumuksenvaraisille alueille mahdollisesti aiheutuneiden vahinkojen selvittelyssä ja korvaamisessa on luvan saajan muutenkin meneteltävä suostumuksissa edellytetyllä tavalla.
- 3) Kihalankosken padon tulvaluukkujen yläreuna saa olla enintään korkeudella N_{60+96,60} m. Vedenjuoksua padolla on säännösteltävä hakemuksen mukaisen, tämän päätöksen liitteinä olevan juoksutusohjeen mukaisesti. Vedenkorkeus padolla ei saa ylittää tasoa N_{60+96,60} m.
- 4) Luvan saajan tulee rakentaa Pyhäjärveen kaukoluetettava vedenkorkeusasteikko. Kihalankosken vedenkorkeusasteikko tulee säilyttää tai tarvittaessa korvata uudella.
- 5) Luvan saajan tulee metsähallituksen ja Oy Finlayson Ab:n hyväksymällä tavalla inventoida Pyhäjärven ja sahan väliset poistettavat kiinteät uittolaitteet. Mikäli uitto tällä joenosalla aloitetaan uudelleen, luvan saajan tulee osallistua kunnossa olevia poistettavia laitteita vastaa-

valla osuudella tarvittavien kiinteiden uittolaitteiden rakentamiseen niin kauan kuin voimassa olevaa uittosääntöä ei ole kumottu.

- 6) Mikäli töiden yhteydessä havaitaan muinaislöytöjä tai aiemmin tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä, tulee työt välittömästi keskeyttää ja ilmoittaa asiasta muinaismuistolain mukaisesti museovirastolle.
- 7) Töiden johdosta siirrettävien, uusittavien tai korjattavien vesi- ja viemärijohtojen, kaapelien, pylväiden, salaojien ja muiden mahdollisten rakenteiden tai laitteiden osalta luvan saajan on ilmoitettava vähintään yksi kuukausi ennen työn aloittamista ko. laitteen kohdalla sen omistajalle tai haltijalle työn toteuttamisesta. Luvan saajan on kustannuksellaan siirrettävä, uusittava tai korjattava laite niin, että uusi tilanne on vähintään entisen veroinen.
- 8) Luvan saajan on hyvissä ajoin ennen töiden aloittamista ilmoitettava yritykseen liittyvien töiden suorittamiseksi tarvittavien alueiden, rakenteiden ja laitteiden omistajille tai haltijoille heitä koskevan työn toteuttamisesta.
- 9) Luvan saajan on hyvissä ajoin ennen töiden aloittamista ryhdyttävä rajamerkkien siirtämisen edellyttämiin toimenpiteisiin sekä vastattava muista mahdollisista työn edellyttämisistä maanmittaustoimituksista.
- 10) Työt on suoritettava ja ajoitettava niin, ettei kenellekään aiheuteta enempää vahinkoa tai haittaa kuin työn toteuttaminen ilman kohtuuttomia lisäkustannuksia ehdottomasti vaatii.
- 11) Perkaustyöt Oy Finlayson Ab:n tehtaiden vedenottoapaikan ja Pyhäjärven välillä on pyrittävä ajoittamaan tehtaiden kesälomaseisokin ajalle. Mikäli perkaustöitä on välttämätöntä tehdä muulloinkin, on niiden ajoittamisesta

neuvoteltava Oy Finlayson Ab:n kanssa. Luvan saajan on korvattava yhtiön vedenotolle perkauksesta mahdollisesti aiheutuvat vahingot ja haitat. Mikäli mahdollisesta korvauksesta ei sovita, voidaan asia saattaa eri hakemuksella vesioikeuden ratkaistavaksi.

- 12) Mikäli työn aikana tai sen johdosta kaivoja kuivuu tai niiden veden laatu muuttuu haitallisesti tai vesijohtojen toiminta häiriintyy ja asianosainen sitä vaatii, on ne luvan saajan rahakorvauksen sijasta rakennettava uudelleen tai korjattava siten, että niiden toiminta tulee entisen veroiseksi tai luvan saajan on ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin kohtuulliset vaatimukset täyttävän veden-saantimahdollisuuden järjestämiseksi.
- 13) Luvan saajan on täytettävä asiassa tehtyjen sopimusten ja annettujen sitoumusten ehdot.
- 14) Luvan saajan tulee suorittaa perkaustöiden aloittamisvuonna kalanhoitomaksua 10 000 markkaa. Maksu, joka on käytettävä kalakannan suojelemista tarkoittavien toimenpiteiden toteuttamiseen yrityksen vaikutusalueella, on maksettava maa- ja metsätalousministeriölle kyseisen vuoden loppuun mennessä.
- 15) Töiden päätyttyä on rakennuspaikoilta sekä perkaus-, läjitys- ja levitysalueilta ja niiden ympäristöstä poistettava kaikenlaiset rakennusjätteet. Töiden jäljet on siistittävä ja viimeisteltävä sekä rakenteet on mahdollisuuksien mukaan sopeutettava ympäristöön.
- 16) Yritykseen kuuluvien uomien, rakenteiden ja laitteiden kunnossapito jää luvan saajan huolehdittavaksi kuitenkin niin, että perkausmaiden levittämisen jälkeen rumpujen kunnossapito jää tienpitäjien tai rakenteiden käyttäjien hoidettavaksi.

- 17) Luvan saajan on suoritettava yrityksen vaikutusten tarkkailua vesistöissä Helsingin vesi- ja ympäristöpiirin hyväksymällä tavalla.

Ehdotus tarkkailuohjelmaksi on tehtävä vesi- ja ympäristöpiirille hyvissä ajoin ennen töiden aloittamista. Ellei tarkkailusta sovita, tulee asia saattaa eri hakemuksella vesioikeuden ratkaistavaksi.

- 18) Luvan saajan on seurattava hankkeen vaikutuksia Pyhäjärven, Kuivajärven ja Loimijoen kalastoon Hämeen ja Turun kalastuspiirien hyväksymällä tavalla. Tarkkailuohjelma tulee hyväksyttäväksi kalastuspiireissä ennen töihin ryhtymistä. Ellei tarkkailusta sovita, tulee asia saattaa eri hakemuksella vesioikeuden ratkaistavaksi.

- 19) Tarkkailujen tulokset on toimitettava vesi- ja ympäristöpiirille, kalastuspiireille, maa- ja metsätalousministeriölle sekä Forssan, Huittisten ja Loimaan kaupunkien sekä Tammelan, Loimaan, Jokioisten, Ypäjän, Alastaron ja Vampulan kuntien ympäristönsuojelulautakunnille.

- 20) Luvan saajan on, ellei toisin sovita, suoritettava asianomaisille oikeudenomistajille kaivumaiden läjityksestä aiheutuvasta haitasta, työnaikaisesta haitasta sekä uomaksi ja muotoilualueeksi menevistä alueista korvaukset hakemuksen liitteinä olevien suostumusten mukaisesti.

- 21) Työn suorittamisesta mahdollisesti aiheutuva vahinko ja haitta on tarpeettomitta viivytyksittä korvattava asianomaisille oikeudenomistajille, ellei toisin sovita.

Luvan saaja on vastuussa muustakin yrityksen aiheuttamasta vahingosta, haitasta ja edunmenetyksestä.

- 22) Luvan saajan on ilmoitettava vesi- ja ympäristöpiirille sekä Forssan, Huittisten ja Loimaan kaupunkien sekä Tammelan, Loimaan, Jokioisten, Ypäjän, Alastaron ja Vampulan kuntien ympäristönsuojelulautakunnille sekä Oy Finlayson Ab:lle

yrityksen aloittamisen ajankohta ja lupapäätöksen päivämäärä ja antaja ennen tämän päätöksen mukaisiin töihin ryhtymistä.

- 23) Työ on suoritettava kymmenen vuoden kuluessa lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulosta. Työn päättymisestä on ilmoitettava kirjallisesti vesioikeudelle 60 päivän kuluessa sen valmistumisesta.

Tämän päätöksen saatua lainvoiman lakkaavat vesioikeuden 3.9.1973 antaman päätöksen nro 83/1973 määräykset olemassa voimassa.

Koska töiden kiireellistä aloittamista on pidettävä tärkeänä pitkäaikaiseen, hakemuksen perustana olevaan rakentamissuunnitelmaan sisältyvän työn aloittamiseksi ja kun töiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupa evätään tai sen ehtoja muutetaan ja koska muutkin töidenaloittamisluvan edellytykset ovat olemassa, vesioikeus vesilain 2 luvun 26 §:n nojalla oikeuttaa luvan saajan ryhtymään perkaustyöhön jo ennen tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä.

Luvan saajan on ennen töihin ryhtymistä asetettava ulosotonhaltijalle sadantuhannen (100 000) markan vakuus niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan ehtojen muuttaminen voi aiheuttaa.

Töidenaloittamislupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Siinä tapauksessa, että lupa mahdollisen muutoksenhaun johdosta evätään tai sen ehtoja muutetaan, luvan saajan tulee ryhtyä toimenpiteisiin olojen saattamiseksi lainvoimaisen päätöksen mukaisiksi.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta vesiylioikeudelta
valittamalla.

Valitusaika päättyy 12.6.1992.

Valitusosoitus on liitteenä.

xxx

xxx

xxx

xxx

xxx